

„Soča“ izhaja vsak petek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20

Pri oznanilih in prav tako pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tristo-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici v tobakarnici v gosposki ulici blizu „treh kron“. — v Trstu v tobakarnici „Via della caserma 60“.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici „Via Duomo“ h. št. 367, II. nadstr. naročnina pa opravištvu „Soče“ v Gorici „Via scuole“ h. št. 429, II. nadstr.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri uredništvu.

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

P. n. naročnikom!

Z današnjo številko začenja se zadnji kvartal; prosimo tedaj, naj se požuri, kdor še ni ponovil naročbe, pa tudi zamudniki naj skrbé, da skoro poravnajo svoje zastanke, da bo moglo opravištvu svojim mnogim dolžnostim zadostiti.

Dosedanji urednik in lastnik „Soče“, gospod Viktor Dolenc, se je stalno preselil v Trst; za to sta, kakor smo uže zadnjič objavili, uredništvo in opravištvu lista prešla v druge roke, katere pa potrebujejo izdatne duševne in gmotne podpore od strani slovenskih rodoljubov, da zamorejo svojo nalogo častno izvrševati.

Zatorej se uredništvo prav toplo priporoča vsem dosedanjim gg. dopisnikom in vabi prav uljudno, naj se jim še druge spretnosti pridružijo, ter nam pomagajo list tako uravnati, da bo kolikor mogoče ustrezal vsestranskim željam.

V pravilih društva „Sloge“ je načrtan naš program, po katerem se hočemo zvesto ravnati ne oziraje se na malenkostne ugovore posameznih nezadovoljencev, saj dobro vemo, da v vseh stvareh ni mogoče vsem vstrezati. Le to prosimo, naj vsakdo dobro preudarja, da naše začetje ni ne sebično ne strankarsko, ampak da je posvečeno edino duševnemu in gmotnemu prospelu naše ožje domovine in blagru slovenskega naroda sploh.

Opravištvu pa prav nujno priporoča, naj blagovolé p. n. naročniki redno plačevati naročnino, da ne nastanejo listu nepotrebne zadrege. Sploh opazujemo, da se bode list vsem tistim ustavil, kateri ne poravnajo svojega dolga, oziroma ponové naročbe, ali se vsaj pismeno ne zavežejo, da plačajo naročnino v določeni dobi.

Uredništvo in opravištvu „Soče.“

LISTEK.

Ivan Josip Vitezič

škof krški, prelat nj. svetosti, vitez železne krone, doktor bogoslovja itd. itd. umrl je po kratki bolezni dne 4. p. m. v Krku. Pokojnik bil je brat državnemu poslancu isterskemu d. ru Dinku Viteziču. Z njim izgubi — tako piše „Naša Sloga“ — naš narod v ovih naših straneh vrednega sina, iskrenega prijatelja in stalnega zagovornika; zato je njegova smrt prava narodna žalost. — I. J. Vitezič se je narodil l. 1806 v malem mestecu Vrbniku na istočni strani Krškega otoka. Uže v mladih letih čutil je v sebi veliko veselje do znanosti. To zapazi v njem skrbno oko strijca mu dukovnika Luke, pa ga pošlje šolati se v Krk. Tu dokonča normalne in nekoliko gimnazijalnih razredov in se poda po tem v Senj, kder ostane do filozofije, katero dožene v Gorici. V Gorici biva dve leti, ostale študije pa dovrši na Dunaji. Ker je bil marljiv in darovit dijak, zahtevali so od njega, naj položi na Dunaji doktorat, čemur se je tem manj protivil, ker je to sam vroče želel. Ni še prav dovršil svojih studij, ko ga imenujejo perovodjem dvorne kancelije. Tu se je častno obnašal polnih 14 let in ker se je v svoji službi odlikoval, premestijo ga iz Dunaja v Zadar kot cerkvenega zavetnika k namestniji. Tu je našel široko polje svoji delavnosti in pokazal svojo sposobnost. Kakov je to bil zavetnik, to vam znajo povedati njegovi vrstniki

VABILO

k občnemu zboru „Sloge“.

Odbor „Sloge“ je sklenil v današnji seji sklicati izreden občni zbor dne 14. t. m. popoldne ob 3. uri v Dornbergu v prostorih Dornberške narodne Čitalnice.

Na dnevnem redu bo:

1. Nagovor predsednikov.

2. Peticija na državno ministerstvo, da naroči izvršitev popraviljanja državne ceste od Kanala proti Tolminu uže v tekočem letu, da bodo imeli reveži, posebno nesrečni pogorelci Ročinski, priliko zaslužiti si potrebnega kruha za čas zime in spomladi.

3. Podučljiv govor o ravnanji z mladim vinom.

4. Govor o sedanjih politično - narodnih razmerah, Goriških Slovencev.

5. Posamezni predlogi društvenikov.

K obilnej wdeležitvi vabi

Odbor narodno polit. društva „Sloga“
v Gorici 24. septembra 1877.

Predsednik: F. Povše

Tajnik: F. Vidic.

V Ameriko!

II.

Kaj neki izpodbuja naše Furlance, Brice, Kanale in druge, da se v tako obilnem številu oglašajo za preselitev unstran Oceana? Saj je vendar Furlanija najlepši, najrodovitnejši del naše dežele, in Brda, mari bi se lahko ne vstevala po svoji izvrstni legi, milem podnebju in zarad posebnih lastnosti svojih zemljišč med najboljše vinorejske pokrajine? Kanalska dolina spada tudi med rodovitnejše v naši deželi, tam naša zemljišča se sposobijo za raznovrstne kulture,

in vsi, kateri so ž njim pobleže občevali. Zaslug, ko je ima za vredbo dalmatinskih župnij, mu nihče ne more oporekati, mariveč še danes rabijo in radi čita-
jo pri zadarski namestniji, kar je on o tej stvari napisal.

Leta 1854 umrje krški škof Jernej Božanič in koj je vsakdo prevedel, da mu nihče ne more naslednik biti nego edini Vitezič. Pol leta po tem bil je po cesarjevem predlogu za škofa potrjen in 8. rujna 1855 je slovesno nastopil višje pastirstvo v Krku. V tem svojem dostojanstvu je dokazal, kaj premore človek, katerega ne vodijo sebične namere in zaslužil je zares epigram, kojega so mu napisali na mrtvaški order: „Proživiv 71. godinu više za druge nego za se.“ Bil je človek kreposten, koji ni maral za hvalo in laskanje, pa tudi se ni klanjal, ampak znal je vsakemu odkrito istino v oči kazati. To dokazujejo vsa njegova djanja, vsi spisi in vse okrožnice, koje so povsod prav radi čitali. On je bil pravi pastir svoje črede in pospeševal je v vsakem oziru nje blagor. Nad vsemi pa mu morata biti hvaležna rojstveni kraj Vrbnik in Krško mesto.

Skupno sé svojim vrlim bratom Dinkom ustanovil je dva stipendija, enega sé 4000 gl. glavnice za dijake iz rodbine Vitezičev — a kedar ta pomrè, za vse Vrbničane: družega z glavnico 5000 gl. za vse vrbničanske dijake — Mnogo je tudi žrtvoval iz svojega, da se je dostojno popravila in zviškala cerkev sv. Kvirina, patrona krške škofije — v Krku.

Želja, da pomaga siromakom, mu je bila vedno na srcu, in kakor je skrbel za nje v življenji, tako

posebno za trto- in sadjerejo, pa tudi raznim žitom prav dobro ugajajo.

Kaj mora tedaj krivo biti, da se pri vseh teh ugodnih razmerah kmečko ljudstvo tako lahkosrčno (vsaj na videz) pripravlja na izselitev? Mari so zapeljivi popisi sleparskih agentov o lepoti in bogastvu obljubljeni dežele res tako mogočni, da zamorejo kolikaj razumnega človeka stalno zaslepiti, omrziti mu srce za podedovani dom, navdušiti ga za novo, nepoznano, daljno domovino?

Ne, ne! tega gotovo ne morejo naj [prekanja-
nejši agenti, i da bi imeli zgovornost sv. Ivana Zlatousti!

Toda zraven agentov v človeški podobi našteva italijanski pisatelj Caccianiga v kmetijskem listu „Italia Agricola“ pod naslovom „agenti provokatorji emigracije razkriti kmečkemu ljudstvu“ še druge — prave, veliko nevarnejše agente in ti so: „lenoba, nevednost, trmoglavost, zavidnost in pohlepnost in vsa tista zla, katera kužijo deželo pod krinko nesreče, revščine in lakote.“

Oho! vtegne marsikedo ugovarjati, kde sto pa pustili ubožstvo, nesreče, ogromne davke, trdosrčnost gospodarjev in še mnogo drugih enakih agentov? Mari ti ne tlačijo na vse strani ubožega ljudstva, mari je ne podijo oni z vsemi silami iz dežele? Žalibog, tarejo človeštvo velike nezgode v vseh vrstah in povsod, bodi v mestu, bodi na kmetih, v Evropi ali v Ameriki; toda skoro si upamo trditi, da so med vsemi reveži skoro najmanj nesrečni naši kmečki reveži in da glavni nagibi revščine niso ne slabe letine, ne nesreče, ne davki, ampak lenuštvo, nevednost in hudobnost. — Če se oziramo na pr. na tako imenovane kolone, kateri pa niso več koloni v pravem pomenu besede, kakor pred letom 1848, ampak zakupniki, vidimo sicer, da so v obče revni, toda v svoji revščini vendar preskrbljeni, in poznamo jih mnogo, kateri so si s posebno marljivostjo prav dobro opomogli ter si tudi več ali manj svojščine pridobili. Kdor ne verjame, naj popraša v Štandrežu, v Goriški okolični sploh in sem ter tja pri Blacasovih kolonih na Kanalskem. Se ve, da le posebno marljivim in varčnim se je posrečilo, kaj svojega premoženja nabrati, — lenega čaka palca beraška, prazni bokal.“

Slabe letine nastopajo pri nas, pa tudi v najboljših deželah unstran morja. Tako poročajo n. pr.

je v svoji oporoki visokočušno preskrbel, da jim je došla tudi po njegovi smrti obilna pomoč. Mnogo činov njegove dobroteljske je znanih, a še več je menda takih, o katerih ni leva roka vedela, kar je desna podelila.

Zares velik ljubitelj je bil siromakov, a ne manj ljubitelj svojega naroda. V porečnem dež. zboru bil je on eden onih, kateri so s prevz. škofom Dobrilom dvigali svoj glas v obrambo narodnih pravic zapuščenega hrvatskega naroda v Istri. Ko se je ustanovilo svetojeronimsko društvo, je je on s posebno okrožnico priporočal svojim diocezanom, a se najprej samega sebe z dvojnim prineskom vpisal kot ustanovnika. Ko je obveljala postava zastran izravnih volitev v državni zbor, je on svojim podložnim z drugo okrožnico priporočal, naj zbirajo samo takega moža, od katerega morejo pričakovati, da jim bo branil podedovano vero in svete narodne pravice, tako da je zadarski „Narodni list“ priobčivši svojim čitateljem to vest, koj od početka opazil: „takvih bi nam se bi-
skupah htjelo!“

To čedno sliko preblazega pokojnika smo posneli iz „Naše Sloge“ ter jo predstavljamo svojim čast. čitateljem, da ohranijo v spominu vrliga moža, kateri je v svoji osebi združeval vse lastnosti bogoljubnega, nevtrudljivega dušnega pastirja in iskrenega rodoljuba.

„Muž uman, svjestan,
Pravi otac, pravi pastir,
Branio nestrepljivo
Cerkvu, štado, narod.“

zdaj dan za dnem časopisi o slabi letini in o dosledni strašni lakoti v anglo-indijskih deželah, katere slovce sicer po vsem svetu zaradi svoje rodovitnosti; in enaka poročila smo brali že večkrat iz drugih inostranih dežel. Slaba letina ni stanovito zlo, katero bi opravičevalo izselitev iz dežele. Dober gospodar skrbi v dobrih letinah, da mu v slabih ne premanjkuje. Kdor pa v obilnih letinah predobro živi, zapravlja, temu se ne godi nobena krivica, kedar mora v slabih stradati.

Davki rasejo in se množe od leta do leta, to je res, kakor rasejo državne, deželne in občinske potreščine; a koloni ali zakupniki naj manj občutijo teža tega bremena, ker ga ne nosijo; pridni gospodarji pa skrbé, da, kolikor jim je težavno, svojo dolžnost redno o pravem času opravijo. Je uže taka, davek mora biti plačen; temu nihče ne uide! za to je boljše o pravem času plačati, da se ne nakopijo zataški in naberejo eksekucijski stroški, — ti so najhujši dolgovi, kateri posestnika kmalo ugonobijo.

Nesreče! nesreč je polen celi svet; komur jih hoče osoda nasipati, ta se jim zastoji odmiha v Ameriko. A doma je pomoč pri rokah; obrni se do sosed, do občine, do dežele, povsod najdeš usmiljena srca v nesreči; če ne morejo posamezni, nabirajo v družbah, če privatna pomoč ne zadostuje, nabirajo se milodari po javnem potu.

Naš kmečki berač dobiva povsod kaj; celó gospodinja v najrevnejši kajži mu ponudi žlico, da segne z družino v skledo ter si potolaži gladen želodec; primerjajte mu siromaka v Londonu in po drugih glavnih mestih! Tam, vidite! so gnezda prave siromaščine: v mrzlih podstrešjih in ostudnih podzemljih hira na tisoče beraških družin v nepopisljivi revščini; — njim bi bilo sila izseliti se, ako bi mogli; a njihove moči telesne in moralčne so uže ugonobljene, nesreča je pri njih priklopela do vrhunca in ne ostaja jim družega, nego čakati — izselitve v ono deželo, iz katere nihče več nazaj ne pride.

Žalibog, je pri nas mnogo tacega beraštva, o katerem smemo po vsej pravici trditi, da se lenoba skriva pod krinko uboštva, nesreče in lakote. Ponudite delo nekaterim našim šepčim beračem, s tem jih tako naglo odpravite, kakor psa, kedar mu pomolite kozarec vina pod gobec. Beraštvo ne prizadeva posebnih težav in daja primerno lepe dohodke; berač je svoboden mož; marsikateri je za svoje rokodelstvo prav oficijelno opravljen: razcefrane hlače, z bleki obšita suknja, raztrgane črevlje, luknjast klobuk, izpod katerega se čez čelo stezajo kuštrasti lasje; tako opravljen z upognjenim hrbtom, na palico naslonjen se odpravi od doma in po svetu milo zdihuje in toži in moli, da še pri takih ljudeh usmiljenje vzbuja, kateri so morda veliko potrebnejši od njega. A kedar se vrne domov s cvenkom v žepu in živževem v bisagi, odloži svojo beraško uniformo ter jo premeni s čednejšo obleko, se obrije, počese, osnaži in ravnega života, zdrav in vesel koraka se svojimi sosedi v — krčmo uživati sad trudapolnega dela.

Tak revež vam ne pojde nikdar v Ameriko; on je filozof, pa zna bolje živeti od Diogena.

Tudi kmetu, ako hoče delati, ni sila hrepeneti po Ameriki. Kedar obdela svoje majhno posestvo, najde vselej kaj zaslužka pri premožnejšem posestniku in za utrjene moči ne manjka nikdar dela po železnih in drugih javnih in privatnih započetjih.

Kdor se najbolj za Ameriko zanima, je kmet,

katerega vidiš doma večkrat v krčmi nego na polji, večkrat pri polju in kvartah nego pri delu; nevednež in lenuh, kateri verjame, da je na svetu kaka taka dežela, kder vse rase in rodi, tudi če se ne seje, ne sadi in kder se tudi brez dela v obilosti plava.

Tak kmet najhujše toži o slabih letinah, o strašnih davkih itd. Pa pojdi v njegovo hišo, v njegov hlev, v njegovo klet, na njegovo polje! tam se kmalo prepričaš, koliko si mož prizadeva, da bi škodo po slabi letini prizadeto, na drugi strani poravnal, da bi polje za prihodnje leto boljše obdelal, da bi pri živini preredil in prigospodaril, kar mu je toča na polji pobrala.

Tak kmet le naj gre v Ameriko, naše posestvo ne zgubi z njim nobene podpore, njega pa utegne sila primorati, da se nauči delati in gospodariti.

(Konec prih.)

Vojna za osvobojenje Jugoslovanov.

Po zadnjem našem poročilu ni bilo nobene večje bitke. Rusi svoje moči množé in se pripravljajo na ofenzivo, Turki pa na brambo. Od kar so prišle garde na bojišče, ojačil se je nekda močno pogum v ruski vojski in nadejati se je, da bo zimska vojna srečnejša od dosedanje. Ruski vojskovodje morajo grenke požirati, ker jih celo domači časopisi hudo grajajo. Angleskemu listu „Times“ je nek šaljivec brzojavil: „Počil je glas, da je turškim vojakom zapovedano, naj nikar ne merijo na ruske generale, da jih ne ubijejo, vsled česar bi se z drugimi nadomestili.“ To je pač strupena puščica!

Na Dunaji se je bila te dni raznesla vest, o kateri je tudi „Presse“ poročala, da je carevičeva vojska priborila veliko zmago med Jantro in Lomom in da so bili Turki hudo tepeni; a potrdilo se je do zdaj le to, da se je Mehemed-Ali umaknil s svojo vojsko proti Lomu, carevič pa da je s svojimi predstražami napredoval od Cerkovne do Popkoia.

Pri Plevni se pričakujejo kmalo zopet večje bitke; Rusi streljajo zdaj pa zdaj z velikanskimi možnarji na Plevno, Rumunci pa kopljejo pridno svoje rove proti drugi Grivica-reduti in se hočejo kolikor mogoče približati turškim prekopom.

General Tottleben je imenovan namesto generala Zatova, ki je drugam premeščen, za načelnika generalnega štaba pred Plevno pri knezu Kariu. Tottleben je uže iz Krimske vojske poznan kot hrabri brambovec Sebastopolja. — Pri Plevni se zbira zdaj 105.000 mož Rusov in Rumunov.

V Šibiki-soteski je padel sneg in rusko vojno zapovedništvo bode moralo skrbeti, da dobi vojska generala Radeckega še pred novembrom ta ali onstran Balkana dober ostrog. Depeša Sulejmana paše poroča 24. t. m. o naskoku Seadetkerai pašinem na ruske pozicije pri Eleni, ki se je pa, razdejavši jim jedno reduto in zapalivši štiri vasi vendar morai — umekniti. Rusi so pri tem boji izgubili nekda 150 vojakov.

Iz azijskega bojišča se poroča v Petrograd: Karajal 29. sept.: Ismail paša je začel 27. septembra napad na desno krilo ruske vojske, ki je pod Tergusakovim, z 12 bataljoni. Po daljšem boji so bili Turki nazaj vrženi in sedem verst daleč gonjeni. Turška izguba je velika, Rusi so izgubili 10 oficirjev in 164 vojakov mrtvih in ranjenih.

službo“, prevdajal je v duhu, „to je več nego sumljivo, ali naj mislim sem ali tam, nikjer ne morem najti kake dotike z hudobo, vse je jasno in brez nastave. Aj!“ zmajal je z glavo, „Bog sam se me je spomnil, a hoče mi tako povrniti od druge strani, ker me je lakomni oskrbnik mojega premoženja oropal. Svata!“ zalesketalo se je njegovo oko, zarudel je njegovo obraz, „to je odkupščina tvoja iz rok brezčutnega očeta. Po pogodbi te mi ne sme več odreči!“ a naglo je pristopil k mizi, pograbil je penize v mošnjček ter je molče skril v opas.

„Ti se vrneš v Brod, Jan?“ praša Istvan, ki se je vedel pri tem, kot bi sočutno pogledoval na mladenca.

„Še to uro“, odvrne Jan, „sicer je vže noč nastala, pa je nebo zvezdno in jasno, do Uval še pridem, a jutri zgodaj za rano sem v Brodu.“

„Hm!“ meni Istvan, „veš, kaj bi jaz storil, bivajoč v tvojih razmerah ter imajoč toliko penizev? Zbavati bi se še hotel nekoliko po svetu, sedel bi na konja ter jo mahnil proti meji, da bi jo imel za hrbtom čem prej tem bolj.“

„Nasitil sem se vže dosti svetu“, meni Jan, „dolžnost mojega srca me sedaj drugam kliče. Z Bogom, Istvan!“ podal je temu roko, „pa mnogo sreče pri daljšem prodajanju.“

Cuden smeh je igral na Istvanovih ustnah, česar Jan, urno odhajaje, ni zapazil; Istvan vzemši svoj kožuh, spremil ga je do prehoda, kjer je ravno častitljivi sosed in krčmar sé zloženima rokama stoje ven na ulico gledal.

„Z Bogom tedaj; Jan“, dejal je Istvan glasneje, nego je ravno treba bilo, „a srečen uspeh v Českem Brodu!“

Dopisi.

V Gorici, 2. oktob. (Naša kmetijska šola).

Danes je bila v dvorani deželnega odbora velika konferencija, katere so se deležili deželni odborniki, udje šolskega kuratorja in profesorji deželne kmetijske šole. Tej skupščini predsedoval je gosp. deželni glavar v navzočnosti od vis. c. kr. kmetijskega ministerstva poslanega gospoda prof. Haberlandta, glavnega nadzornika vseh avstrijskih kmetijskih šol, ki je te dni pregledaval našo kmetijsko šolo. Deželni zbor je namreč naročil dež. odboru, da naj poskrbi za vsa sredstva, s katerimi bi bilo mogoče uspeh in korist deželne kmetijske šole pomnožiti in prav navzočnost gosp. prof. Haberlandta je dala priliko, da se je snidila ta konferencija, pri kateri se je zborovo naročilo nadrobno razpravljalo. Z ozirom na vse deželne razmere in odnošaje, katere je nadzornik prof. Haberlandt dobro preudaril, stavil je predlog: da se opusti dosedanjí viši oddelek in obdrži le niží oddelek učencev - delavcev, v kateremu se imajo odgojevati dobri koloni, kakoršnih potrebuje posestvo v Furlaniji.

Ta šola ima trajati eno celo leto in učenci dobivajo deželne stipendije.

Ker pa slovensko posestvo ne potrebuje kolonov in ker so razmere slovenskih kmetovalcev v deželi po vsem različne od onih laškega dela dežele, naj se napravi za slovenske kmetovalce „zimska kmetijska šola (landwirtschaftliche Winterschule), ki traja 6 mesecev v letu (od vseh svetnikov do vel. noči), ko ni posebnega dela doma in lahko vsakter gospodar svojega sina v tako šolo pošilja; ko pa napoči spomlad, povrne se sin podčen v najpotrebnejših kmetijskih znanostih na dom, da očetu pomaga in sicer umno obdelovati polje. Od vel. noči do jeseni pa hodita učitelja slov. zimske kmetijske šole po deželi in delujeta kot popotna kmetijska učitelja. Tako bi postala korist kmetijske šole splošna in v malo letih zasejanih bi bilo po deželi več sto umnih kmetovalcev, kar bi se s sedanjo le pičlo obiskovano dvoletno šolo komaj v več desetletjih doseglo. Da se pa nadomesti viši oddelek, ki je imel namen znanstveno izobraževati kmetovalce, naj se spoji se sedanjim c. kr. svilorejskim poskuševališčem tudi vino-kemična stacija, na katerem zavodu bi bili medčasni kurzi za trtorejo in kletarstvo, katerega poduka bi se mogli vdeležiti uže nekoliko znanstveno izšolani kmetovalci, ker poduk bi slonel na podlagi kemije. Na tem zavodu bi se preiskovalo tudi vino itd. To združeno poskuševališče bi bilo državno, torej prihranila bi si dežela stroške, katere stane sedanji viši oddelek kmetijske šole. Kakor slišimo, so obveljali vsi predlogi gosp. profesorja Haberlandta in sedaj bo dež. odbor pogajal se s c. kr. kmet. ministerstvom zaradi podpore in spojitve vinskega poskuševališča s c. kr. svilorejskim poskuševališčem ter sestavil motiviran predlog o preustrojitvi naše kmetij. šole v omenjenem zmišlu, katerega ima konečno odobriti prihoduji deželni zbor. S tem bi se kmetijski šoli dala skoro po vsem druga, po našem innerji srečna nova podlaga in pač vredno ter vestno potrebno je, da tudi mi v našem listu to stvar temeljito razpravljamo, kar tudi hočemo v prih. listih storiti.

Jan ni odgovoril ničesa ter hitel po ulicah gorik k Staremu mestu.

„Jaz sem ga svaril“, govoril je Istvan sam saboj za njim gledaje, „sam si je kriv, če me ni razumel.“

Za nekaj časa stopi tudi on na ulice, da bi se nekoliko po Pragi ogledal, kakor je rekel krčmarju, in počasnih korakov mahaj jo je naravnost k Staremu mestu.

Drugi dan, bilo je mračno in megleno, raznesla se je proti 16. uri, tedaj proti 10. uri rano, po bliskovo nenadna, osupljiva novica po Pragi.

Kralj in mejni grof Jošt je mrtev, naznanjevala je ta novica; najedel se je jabelčne kaše, zgruzil se na tla in po neizmernih bolečinah izpustil dušo.

Otrovan je! sodilo se je obče po vsej pravici, a jabelka, ki jih je bil oni ogerski ptujec njegovemu oskrbniku prodal, bila so otrovana.

Ko se je kralju Vlacu nemudoma sporočilo o smrti Joštovi, kakor tudi o tem, da so bila jabelka, iz katerih je bila kuhana kaša, kupljena od ptujega Ogra, tu se je za hip zamislil kralj: „Ah, dragi brate! to je tvoje delo“, govoril je polglasno, „Jošt bi ti bil na poti, a zato.“ Ni izgovoril, kajti strašna nevolja se ga je nakrat polastila: „Bliski božji!“ kričal je, „tedaj tudi pri Joštu so poskusili z otrovom, kakor vže prej pri meni? Jaz sem ga sicer zmagal, ali Jošta je uničil, ni imel toliko moči, kot jaz. A kje je oni hudobnež, oni sluga ptujih namer? Iz Ceh se ne more biti, še ga lahko dohiti pravična kazen; za njim! a kraljevo obdarim tega, ki ga izroči pravici v roke.“

Tu se naznani kralju, da prosi staromestni svetovalec Jakob Oertl v zaščito,

Sodba v českem Brodu.

Historična novela.

(Časni spisal Prokop Chocholoušek, poslovenil Andrejčkov Jože).

(Dalje).

Istvan je nestrpljivo koračil po mali sobi. „Konečno!“ zaklical je, ko se je Jan prikazal skozi duri „konečno prideš. Za čerta, Jan! kaj pak misliš, da pustiš ure po lastnej volji potekati?“

„Gotovo se ti tako ne mudi, kot meni“, odvrne Jan, „kajti če sem tvoje znamenje dobro razumel, imam danes priti po ostalo plačo, čeravno ne vem, s čem bi si jo bil vže sedaj zaslužil?“

„Če ne veš, tem bolje za te, akoprem mislim, da bo to blezo vse eno, veš-li ali neves“, zamrmral je sam saboj Istvan: „Najina pogodba se je glasila, da me sprejmeš do Prage, a za to spremstvo si bil vže plačan?“

„Res je!“ pritrdi Jan.

„A v Pragi da bi mi oskrbel kupca za moje blago, ako mogoče iz dvora, kar ti kot bivšemu dvorniku in bilo težko“, nadaljuje Istvan.

„Tudi to je res“, pritrdi Jan.

„Nuj, a to si učinil, in izpolnil si tedaj tudi drugi del najine pogodbe“, de Istvan, „spodobi se toraj, da prejmeš, kar ti gré“, a pri teh besedah je razpel opas ter posadil sto zlatih najnovejšega kova ogerskega na mizo: „Nočem te zadrževati, Jan“, govoril je pri tem, „kajti vem, kam te tvoje srce vabi, a da tukaj v Pragi tlak pod teboj gori. Na, preštej jih, le enega ne manjka.“ Jan je pogledal zlato pred njim se leakeče, in čudne misli so se križale po njegovih možganah: „Toliko zlata za tako malovredno

Iz Gorice, 3. okt. (Izv. dop.). (Vsacega nekaj). Pa imamo zopet tople, lepe dneve, ni se nam še bati zime, kakor smo si minole dni prerokovali. Trgatev gre h kraji, pa vsaj ni bilo mnogo trgati. Le našim Bricem se je še precej obnesla vinska trta; pa pravijo, da hočejo iti v Ameriko. Skoro da jim tega ne verjamem, kajti minole nedeljo sem jih videl mnogo s klobukom po strani in pondeljek se je zvedelo, da so pri „šagri“ v Biljani celo vojake (godce) zapodili, ker so ti hoteli sukati pete z domačimi dekleti mesto bi godli.

14. oktobra, to je od nedelje osem dni napravi politično društvo „Sloga“ javni občni shod v Dornbergu. Želeti bi bilo, da bi naši rodoljubi po okolici uže zdaj storili svojo dolžnost ter ljudstvo spodbujali, naj bi se onega shoda mnogobrojno vdeležilo. Dobro je znano, koliko koristijo narodnemu napredku javni zbori, pri katerih se razpravljajo obče koristne stvari v prosep naroda v duševnem in materialnem oziru. Prav sedaj nam je treba goriškim Slovincem večkratnega združevanja, da se mej sabo porazumemo, kako nam je postopati, da nam ne bodo naši kruti sovražniki očitali malomarnosti in „propada“. Zato pa se nadjamo 14. okt. v Dornbergu dobro obiskovanega občnega zbora tem več, ker bodo na dnevnem redu, za goriške Slovence prav važne razprave.

Izza kulis sem slišal, če ne bo zopet kakšen „i za a“, da se je novoizvoljeni poslanec iz veleposestva, Vicentini, oni, kateri je v svojem programu pozabil, da zastopa zraven svojih „liberalnih“ Italijanov tudi slovensko narodno veleposestvo, vsedel v dunajski lesenjači mej vladne može, to je v centrum (središče).

No s takim postopanjem pač ne bode zadovoljil naših „liberalnih“ Italijanov, kateri so mu ob času izvolitve toliko kadili.

Gorica je zopet oživljena, naši fantje in dekleta so došli ter s 1. oktobrom začeli zopet bruciti uma svitle meče. Pa tudi „petorali“ „karamje“ in enake baže prodajalci so se vernili iz svojih karnjelskih gora dobro vedoč, da sedaj je priličen čas začetka, ker ima naša učeta se mladina kaj denara. Pa se sadjem bo letos slaba, le malo bomo grizili goriških jabelk, kajti zgrizil jih je že v cvetji spomladanski mraz. Boljšo kupčijo bodo pa imeli oni, ki „castagne roste“ pečen kostanj, prodajajo, ker, kakor se mi je pripovedovalo, kostanja bo letos mnogo in kaj pa je boljšega nego pečen kostanj pa pol litra, kvartin je premajhen, sladke briske rebule.

Iz Rihemberga, 28. sept. (Izv. dop.) (Razdelitev obč. zemljišč; — somenj; — cerkvena slovesnost; — trgategv.) Naša dolina je pač lepa in prijazna, da mora vsakteremu dopadati; edino, kar jo nekoliko kazi, so goli pašniki, kateri vsemu svetu razodevajo, da smo na meji kamenitega Krasa. Pa tudi temu namerava naš občinski zastop po najpraktičnejšem potu v okom priti. Razpravlja se zdaj namreč vprašanje zastran razdelitve pašnikov med občanarje v last in ker so sosedje v posameznih občinskih oddelkih uže precej porazumljeni, smemo se nadejati, da stvar do prihodnjega deželnega zbora popolnoma dozori in da se bo razdelitev v prihodnjem letu gotovo dovršila. Potem bodo vsaj marljivi gospodarji skrbeli, da zasadé drevesa po svojih deležih in da se povsod zakrijejo gola rebra sedanjih pašnikov. Da le ne pride do razpora,

„Naj ga vzame zlodej, tega starega norca“, zadržal se je kralj, „misli, da imam sedaj čas ter se mi ljubi poslušati njegovo blebetanje?“

„Ali on pride ravno o zadevah današnje strašne dogodbe“, reko kralju, „pravi, da nam to reč potrebno razjasni.“

„Tedad ga pustite sem!“ veli kralj. A nedolgo potem je vstopil Jakob Oertl se svojim sinom Guntramom v sobo.

„Kdo je oni fant?“ razjezi se kralj, „kaj hoče ta tukaj?“

„To je moj sin, kraljeva milost!“ odvrne Jakob, z največjo ponižnostjo skoraj do tal se priklonivši, „Guntram, moj edinorojenček. On se je sprl z onim morilcem, gledil tu je še znamenje onega spooa“, pokazal je zavezano desnico svojega sina.

„On?“ ozre se kralj nanj, „naj govori!“ velevala.

„Povej, moj hrabri sin!“ dajal je oče srčnost svojemu nekako oplašenemu sinu, „nič se ne boj pred milostivim kraljem, misli si, da je to tvoj drugi oče!“

Kralj je nekaj črno zagodrnjal sam saboj, a bilo je razumeti samo besede; „stari osel!“ Potem pa Guntramu ostro veli: „Govori fante!“

Guntram je začel pripovedovati o svojem bivanju v Českim Brodu, da se je ondi ponoči sprijel z nekim zavrtnikom, ki ni bil, kakor mu je pozneje njegov bodoči tast gospod primator Gottlich omenil, nihče drugi, nego plemič iz Lstibora, ki je v družbi tega Ogra prišel v Brod, ter so ga tudi tukaj v Pragi videli z njim. Poslednje besede je potrdil tudi njegov oče, pripovedovaje, da je videl, ko je plemič iz Lstibora še včeraj zvečer onega Ogra obiskal, ter se je po besedah, ktere je krčmar slišal, naj brž vrnil

mariveč da se porazumljenje kolikor mogoče utrdi, pa pojde vse dobro!

Preteklo nedeljo smo imeli navadni bendimski somenj, pa slabo vreme je skazilo vso kupčijo in ubogi Ribničani so bili se svojo „suho robo“ prav nesrečni — tem bolj ker letos ne treba posebno mnogo posode. Ker je močilo od zvunaj, bili so kupci in prodajalci prisiljeni potegniti se pod strehe gostoljubnih krčem in močiti tudi od znotraj.

Za časa cerkvenega opravila je pa deževanje vendar toliko prenehalo, da se je moglo z navadno slovesnostjo opravljati; pa kaj pravimo navadno? slovesnost je bila ta dan taka, kakor še nikdar poprej ob enaki priliki. Obče priljubljen gospod župnik uže ve, kako ljudstvu najbolje vstrezati.

Trgatev je letos srednja, a vse kaže, da bo kapljica dobra. Najbolje obdarovani so Pedrovci, pridelali so mnogo in prav zdravega grozdja. Bog daj še k letu!

L. R.

Iz Tolmina, 28. sept. (Izv. dop.). (Občni zbor c. k. kmet. društva.) V nedeljo 23. t. m. napovedalo je bilo slavno kmetijsko društvo goriško občni zbor v Tolminu. Šešlo se je lepo število (čez 200) poslušavcev v gosp. Devetakovi dvorani. Prvi je v. č. monsignor Pavletič, nadomestujoč gospoda podpredsednika Ritter-ja povzel besedo, ter povdarjal dosegli napredek zadnjih 8 let v živinoreji, mlekarstvu, sadjarstvu in gozdarstvu in izrekel je očitno zahvalo dotični družbi, posebno pa nje načelniku gospodu Kovačič-u. Dlje je razlagal gospod govornik veliko vrednost riboreje ter grajal lovenje rib o mrestenji in posebno njih pokončevanje z dinamitom; tudi je priporočal rejo domačih zajcev, ter omenil velikih dobičkov, ki jih prinašajo zajci Francozom; nagovarjal je konečno poslušavce, naj zasadijo žlahtne lesnike, kar bi brez posebnih stroškov in truda lep dohodek prinašalo.

Na to je gosp. Hitz prav razumljivo govoril o važnosti mlekarških društev, dokazal je njih veliko korist, kako se odlikuje blago, skupno spravljeno, od onega, katere posamezni gospodarji izdelujejo in kako imajo dosledno tudi društveniki veliko več dobička od posameznikov.

Konečno pristopi gospod profesor Povše ter govori o gozdarstvu prav temeljito, dokazovalno in gladko, kakor je temu gospodu uže prirojeno.

Zborovanje je bilo skoz in skoz prav zanimivo in veliko število navzočnih dokazuje, da so se naši kmetje predramili. Oglasilo se jih je namreč več izreki željo za vpeljavo društvenih mlekarnic, ako bi le potrebno orodje imeli, katero pa veliko stane. Svetovalo se je tem, naj vložijo dotično prošnjo pri visokem c. k. ministerstvu, katero je dokazalo, da prav po očetovsko skrbijo za napredek kmetijstva, in ako se njih prošnja usliši, nadjati se je v kratkem pomnožitve društvenih mlekarnic.

Naši Čadržani in Zalaščani, ki imajo zares dovolj prostorov izključivo le za kozjo pašo primernih, nameravali so doseči pri tem zboru vsaj kako pomoč, da bi se jim dovolilo nekoliko koza rediti; toda tej želji se ni moglo vstreci in svetovalo se jim je, kam se imajo obrniti. Jaz pa si štejem v dolžnost jih opozoriti, naj se obrnejo tudi na tistega moža, kateri jim je pred ne dolgim časom zagotavljal, da jim zopet pripravi kože na noge; mož je že tak, da dožene vse, česar se loti, le spomniti ga je treba!

v Česki Brod. Po tem sporočilu pristopili so tudi nekteri nazoči dvorniki iz med onih, ki so včeraj z Janom obiskali tynski dvor, pripovedaje, da je bil Lstiborski iisti, ki jih je spravil na tynski dvor ter jih ondi pripeljal k Ogrovi prodajalnici. Tudi ni drugače mogoče, nego da je on sudolžnik, da se je po zlatu dal zapeljati otrovati kralja in mejnega grofa Jošta, ta nesrečnik, čigar imena ne smejo več izgovoriti plemenitaška usta, da ne bi se ogrdila.

Akoprem je bil kralj drugoč jako nestrpljiv, poslušal je ta krat mirno vse priče, a ko je poslednji pričevalec dokončal, stal je še precej časa v globokem molčanju: „Tako tedaj?“ začel je govoriti sam saboj, trdo po sobi stopaje sem in tje, „tako je bilo tedaj to osnovano? Bliski božji! tako je to in nič drugače. Ta dečak, ta Lstiborski je pobegnil iz mojega dvora k mojemu ljubeznivemu bratu v Budin, a tam—nu, nasledke tega je okusil ubogi Jošt.—Prinesite mi pit.: t...“ veli, „jeze vse gori v meni! Tedaj v Brod je pobegnil, praviš?“ obstal je pred Oertlom.

„Za njim, a če mi ga zalotiš, kraljevo te obdarim. Ta fante pa, ta Lstiborski naj spozna mojo pravično jezo, prisegam pri Bogu da še nihče ni bil tako kaznovan, kot bom kaznoval njega.“ Oertl je radostno sunil svojega sina v bok: „Slišiš Guntram? kraljevo nas obdara“, šepetal mu je na uho, kajti kralj je ravno pil iz prinesenega mu vrča.

„Ti si še tukaj?“ zadere se nakrat kralj nad njim, „a tudi vi moji dvorniki, včeraj ste se bratili s kraljevim morilcem“, obrne se s posmehom k dvornikom na vsacega kazaje s prstom, „gledite, da mi vaš brat ne uide, sicer bi se moglo lahko zgoditi, da bi to obžalovali.“

(Dalje).

Politični pregled.

Odgovori ministerskih predsednikov o avstrijski politiki v orijentalnem vprašanji niso bili prijateljem Turkov ne v dunajskem ne v ogerskem parlamentu po volji; ministra sta jim premalo jasno razkrila vladne namere, za to renčijo zdaj po svojih organih in se kujajo kakor otroci, kedar jim mati v vsem ne vstreza.

V razpravi o prihodninskem davku je prišel dunajski zbor do 7. §. postavnega načrta. Na Dunaji razpravljajo važne stvari bolj na drobno, kakor v našem deželnem zborčku, kder se v kaki seji kar po več postav zaporedoma „en bloc“ sprejme. Predlog, da bi morali tudi višji oficirji prihodninski davek plačevati, ni obveljal. Kar pa zadene uradnike, se je povrnila stvar odboru, da jo še enkrat pretrese in potem predlaga, ali ima ta postava tudi za uradnike veljati, ali pa se ima za nje posebna postava narediti.

Cesarjevič Rudolf je prišel 27. septembra v Insbruk in je bil z velikim navdušenjem sprejet. Tam se bode nekda pri namestništvu pod grofom Taaffe-jem vadal v drž. službi.

Umerl je te dni ud gosposke zbornice baron Lichtenfels.

Ogerska vlada priganja, da bi se pogodba z Avstrijo še v tem letu sklenila. A dotični odbori omagujejo pod težkim bremenom in delo jim ne gre nič izpod rok.

Na Ogerskem so prišli neki revoluciji na sled. Madjari so namreč hoteli prelomiti nevtralnost naše monarhije in vojsko začeti zoper Ruse na svojo pest. Z angleškim denarjem je namreč kupljeno bilo orožje in nakopičeno v Pešti in Sibiriji in na tihoma se je snovala magjarska bojna družina, ki bi bila kaci 5000 mož močna, udarila iz Sibirjskega v Rumunijo, tam železnice razdejala in Rusom zvezo pretrgala, potem pa jednemu oddelku turške vojske roko podala. Vlada pa je temu revolucionarnemu planu prej na sled prišla in konfiscirala zbrano orožje ter vojakov poslala na mesto.

Govorilo se je, da je tej zaroti znani general Klapka na čelu; a on sam piše iz Pariza, kder se zdaj klati, da ni nič res, da on ni niti vedel o tem, in da bi bil sicer odsvetoval, ker Turkom bi taka zarota ne mogla pomagati, Ogerskej bi pa škodila.

Iz Pešte se pa brzojavlja, da je poslanec Ignac Helfy vdeležen pri tem kovarstvu. V Erdelji je nekda več premožnih ljudij znanih, ki so tudi vpleteni. Denarja je dal največ neki turkoljubni Anglež Bukler-Johnston, drugo pa turška vlada. Cela stvar se plete uže od julija sem.

Madjarski Turki so s tem činom zopet sijajno razodeli svojo lojalnost, svojo vdanost avstrijski državi. Videti hočemo, kako bo ogerska vlada postopala zoper zarotnike!

Potovanje predsednika italijanskega parlamenta, Crispi-ja, po Nemčiji in da so ga v Berlinu in drugod tako sijajno sprejeli, je zdaj predmet obširnih razprav v raznih časnikih. Govori se mnogo o neki nemško-italijanski zvezi.

Na Francoskem se čedalje huje zapletajo volitvene homatije. Prave složnosti ni niti med konservativci oziroma monarhisti, niti med republikanci. Grof Chambord je nekda papežu pisal, da se vjema s tem, kar je zadnji izrazil francoskim romarjem dne 8. septembra, da imajo namreč konservativci složni biti ter prepustiti rešitev vseh drugih vprašanj ugodnejši priliki. — Republikanski odbor pod predsedništvom Gambette priporoča Grevy-ja za naslednika Thiersu, kot vodjo republikanske večine. — Socijalisti so ostali povsod v manjšini.

Serbija se resno pripravlja za boj in nabira svoje vojske na turških mejah. Zdaj je prišel nov ruski diplomatski agent, Persiani, v Belgrad. Njegovi misiji se menda posreči, pripraviti srbsko vlado, da se nevtogoma odloči.

Grška se čvrsto oborožuje. Te dni je došlo v Atene 44 Krupovih kanonov. Kralj je odposlal posebnega poslanca v ruski glavni stan.

V angleški armadi so se vršile mnoge

objubljeni deželi; tako žanjejo sad svoje nevednosti, lahkovernosti in neumne pohlepnosti po onih krasotah in po onem bogastvu, katero so jim goljufivi agenti pred odhodom iz Evrope s tako živimi barvami naslikali, da so se jim ne samo oči, ampak celo možgani vneli in da so po tem zaslepljeni na umu hrbet obrnili. — domači zemlji, katera je njih in njihove starše in pradede od nekdanj zvesto redila in prekrbovala.

Naj bi bile te resnično in nepretirano razložene razmere svarilni opomin vsem tistim, kateri so v skušnjavi, ali so se pa že zapeljivcem tako daleč vdali, da so se vpisali za preselitev v Ameriko. Naj pozabijo grošev, za katere so jih prekanjeni agenti opeharili, naj si zvedrijo glave in se resno poprimejo dela na domači zemlji; s tem se najuspešneje v bran postavijo nemili osodi, katera jih morda začasno preganja.

Tu, kder domači zvonovi sočutno pozdravljajo vse dogodke našega življenja, na podedovani zemlji, katero so naši očtje s potom in solzami namočili, tu, kder poznamo in kder nam je pomenljivo vse, kar nas obdaja, — tu uživamo še kako sicer redko pa sveto veselje; a tudi bolečine in žalost doma laže prenašamo, ker jih drugi z nami delé in nas tolažijo. Pomilovanja je vreden, komur ugasne v srcu sveta iskra ljubezni do domovine in družine! —

Kl.

Vojna za osvobojenje Jugoslovanov.

Na evropskem bojišču je nastopilo mrzlo, deževno vreme, katero zavira operacije. V Sibki soteski je palo mnogo snega. Na obeh straneh so se vršile v zadnjem času važne spremembe v vojskinem poveljništvu. Roef-paša je imenovan za poveljnika balkanske vojske v Bulgariji, Sulejman-paša je prišel v Razgrad, ker mu je izročeno poveljništvo dunavske vojske, Mehemed-Ali pa prevzame po zadnjih poročilih poveljništvo armade, ki operira proti Cernogori. Na ruski strani pa je bil general Gurko imenovan za komanderja vsej konjici pred Plevno, generallejtant Skobelev za komanderja 16. diviziji, general Dondukov-Korsakov za komanderja 13. vojnemu oddelku, general Tottleben za pomočnika knezu Karlu in knez Imeretinsky za štabnega šefa rusko-rumunske armade. General Zaton je prevzel poveljništvo svojega kora.

Posebno ugoden utis je naredilo na vse Rusom prijazne kroge, da je general Tottleben poklican pred Plevno; njegovo slavno ime je povzdignilo pogum ruski armadi in pričakuje se, da se bodo operacije proti Plevni z vso močjo zopet začele. Tudi 76 letni general Kotzebue je nekda poklican na stran careviča Nikolaja. Njemu je turško bojišče najbolj znano, ker se je deležil do zdaj vseh ruskih bojev v Bulgariji, tudi leta 1828—1829 pod Paskievič-em.

Na evropskem bojišču ni bilo zadnje dni pomenljivih bojev, pač pa na azijskem, kder so dne 3. t. m. med Karsom in Aleksandropolom Rusi pod nadvojvodom Mihaelom Turke na vsej liniji z vso silo napali. Vnel se je bil prav ljuti boj, v katerem je na obeh straneh prav mnogo ranjenih in mrtvih obležalo, a po poročilih, katera so priobtili do danes časniki od ene in od druge strani, ne moremo nič druzega sklepati, nego da niso ne Rusi ne Turki velicega, izdatnega uspeha priborili. Turski viri naznanjajo, da je palo v tej bitki 10 do 15.000 Rusov; ruska poročila so pa uže milostnejša sovražniku, ker ga obsojajo samo na 6000 mož zgube. — Naj bode kakor hoče,

„Nuj, gospod vam podeli svoj blagoslov“, pravi krčmar resno, „da bi vže nehala doba skušenj in vašega trpljenja!“

Bilo je vže pozno zvečer, ko se je vračal Gottlich iz svetovalnice na svoj dom, pri hišnih vratih mu oznani sluga Nemec, še ne dolgo pri njem bivajoč, da ga nekovi mladi plemič vže delj, nego uro čaka.

„Mladi plemič?“ ustavi se primator, „a ni povedal, kaj hoče, kako se imenuje?“

„Ni povedal“, dé sluga, „pa biti mora dobro znan, kajti gospica Svatava se z njim ves ta čas jako prijetno zabava.“

Gottlich, ne spregovorivši besede, plane urno po stopnicah gori, nekovo slutje dodalo je gibčnost njegovim starim udom.

Odprši duri družbine sobe, obstane osupnjen na Pragu: „Jan iz Lstibora!“ zakliče.

„Da, tu sem, gospod Gottlich!“ pravi to, umaknivši se Svatavi iz naročja, ter obstoji poleg nje, „pridem vas opominjati na vašo besedo, kajti v stanu sem izpolniti naloženi mi pogoj.“

„Je vže prepozno, mladeneč!“ reče primator mračno, „moja hči.“

„Je zasnuhljena z Guntramom Oertlom proti svoji volji, to vem“, seže mu Jan v besedo, „primator, gospod Gottlich je zasnuhl mojo nevesto drugemu, ko je pozabil svoje besede. Zato pridem, da bi ga opomnil te besede, a tukaj“, iztegne iz opasa precej veliko mošnjo ter jo vrže na mizo, „je odkupnina,

boji v Aziji nimajo za konečni izid cele vojne tolikega pomena, da bi bilo vredno pričkat se zaradi takih števil.“

Vsa pozornost je zdaj obrnjena na dunavsko bojišče, od koder se pričakuje v najkrajši dobi poročil o velikih, za nadaljevanje in morda tudi za izid vojne odločilnih bojov.

Dopisi.

Iz Gorice, 11. oktobra. (Enakopravnost; — vojaške vaje na ulicah.) Ne davno se je nek dopisnik od vipavske strani v našem listu hudoval, da pošilja tukajšnje c. k. okrajno glavarstvo županstvom okrožnice in poduke tudi v najvažnejših zadevah v nemškem jeziku. Da je to res, prepričala nas je te dni zopet okrožnica, katero so prijeli vsi župani in menda tudi vikarjatni uradi v namen, da bi podučevali ljudstvo o nevarnih nasledkih preselitve v Brazilijo, in je svarili pred prekanjenimi agenti, kateri se klatijo po deželi, zapeljujejo nevedne kmete ter jim s priljubljenimi besedami izvabijo iz žepa krvavo zaslužene novce. Nemški okrožnici je pridjan jako zanimiv italijanski sestavek „La sorte degli emigrati al Brasile“, v katerem je prav razloženo popisano žalostno stanje onih nesrečnih družin, katere so se posebno iz Ceskega in z Nemčije preselile v Brazilijo.

Povejte, ali ni to zares žalostno, da se celo poduk, koji bi se moral kolikor mogoče zatrositi med ono slovensko ljudstvo, katero se daja v prvi vrsti zaradi svoje nevednosti zapeljevati k preselitvi — razpošilja našim županom in duhovnikom v tujem jeziku, naj si oni glave lomijo, da ga po svoji zmožnosti ali z najeto pomočjo prostemu ljudstvu pretolmačijo? Ali ni pri c. k. okrajnem glavarstvu, oziroma pri c. k. namestništvu niti enega uradnika, kateri bi znal take okrožnice za slovensko ljudstvo razumljivo prevajati? Ali je pravično, da morajo vsa slovenska županstva in vsi duhovni oskrbniki toliko časa zamujati in se s prevajanjem mučiti, ko bi lahko en sam spreten predstavljavec v dveh urah brez posebnega truda lep, gladek prevod napravil?

Naj nam slavne in visoke političke oblasti ne zamerijo, a mi moramo svoje odkritosrčno mnenje izjaviti, da je tako očitno preziranje narodnosti dveh tretjin prebivalstva naše dežele hudo razžaljivo. Dostavili bi še kaj, a vemo, da visi nad nami Damoklejev meč in za to moramo molčati.

Nova prikazen v Gorici je, da so začeli sedaj vojaki po javnih ulicah eksercirati. Ne verjamemo, da bi ne imeli zadosti privatnih in odločenih krajev za vojaško vežbanje in ko bi to tudi bilo, erar bi si gotovo znal pomagati, ko bi se le dotični krogi do njega obrnili. Mi pa moramo odločno grajati, da se dopušča ekserciranje po mestnih ulicah: prvič, ker se na ta način občevarje po tako obiskanih ulicah, kašar je na pr. „Via del Giardino“, moti in zavira; drugič, ker nismo čisto nič radovedni poslušati neumne izbrane in vse drugo, kakor omiko, pričajoče izraze ter nezaslišane kletvine, kakoršne smo uže pri enakih prilikah slišali; tretjič, ker se šolska mladina, ki se po četrti uri skozi omenjeno ulico karkupoma podi, nad tako surovim obnašanjem in govorenjem pohujšuje; četrtič in posebnic pa obžalujemo takošno uničevanje ponosa in samosvoje zavesti avstrijskih državljanov. Če že vedno zmerjanje in surov obnašanje proti vojakom med zidovi kasarne moža tako zbeiga in poniža, da ne ve, ali ima še kaj človeške in meščanske vrednosti na sebi, in da ga tako poniže-

kakoršno ste sami zahtevali. Mladi Oertl naj si išče nevesto drugje, jaz ne odstopim svoje pravice; po svoji ljubezni do mene, a po vaši obljubi, gospod Gottlich, je Svatava moja“, a pri teh besedah je goreče stisnil svojo ljubimko v naročje.

Gottlich je strmé zrl vse to, stal še vedno na pragu, nemogoč se toliko spametovati, da bi stopil v sobo, a Janu bodi si svojo obljubo ponovil, ali pa mu zabranil njegovo hči objemati.

Zato nihče ni slišal, Gottlich ker je bil vtopljen v globoke, misli, Jan pa ker je v objetu Svatave pozabil na vse okrog sebe, celo na Gottlicha samega, peketanja nekoliko konj in vrišča, ki je nakrat nastal pred primatorjevo hišo.

Se le ko se je na vprašanje služabnikovo, kdo želi biti spuščen v hišo, ozval glas: „Oertl, pražki svetovalec Jakob Oertl sé svojim edinim sinom Guntramom in kraljeva sodnija!“ spametoval se je gosp. Gottlich, njegovo obličje se je nakrat zjasnilo, in pristopivši sedaj k mladencu, položil mu je trdno roko na ramo: „Si slišal Jan iz Lstibora?“ pravi krepko, „kraljeva sodnija z Jakobom Oertlom pride v mojo hišo.“

„Da bi te mar sodili, gospod Gottlich?“ povpraša Jan, „a ko bi tudi obsojen bil, ne pustim Svatave.“

„Oertl in kraljeva sodnija?“ šepetala je Svatava prestrašena, stiskaje se k svojemu ljubimcu, „kaj to pomeni?“

(Konec prih.)

vanje velikokrat do samomora pritira; tako je gotovo še veliko bolj razžaljivo za avstrijskega državljana, ki je vedno pripravljen življenje za svojo domovino žrtvovati, če se mu v pričo drugih sodržavljanov za majhen prestopok sramotilne kazni diktirajo, kakor je n. pr. uklepanje v železije. Sapienti sat!

Izpod Čavna, 10. oktobra. (Izv. dop.) Letos smo v zimski obleki grozdje potrgali; saj ga je bilo pa tudi tako malo, da lahko pri onem vinu zmaznemo, katero smo iz njega izmastili. Nekateri niso še toliko pridelali, da bi mogli duhovstvu navadno vedro kongruje odrajtati, drugi so dali svoj pičli pridelek upnikom za obresti, večini kmetov ni ostala niti kapljica za hišno pijačo.

Zima je zgodaj nastopila, mraz traja tukaj uže tri tedne. Dva dni 6. in 7. t. m. je razsajala stršanska burja, strešne žlebnike je razmetala na vse strani, dimnike je podirala, hraste, kostanje in razno drugo drevje lomila in ves ostali jesenski pridelek uničila. Sv. Martin najde tukaj gotovo prazne kašče in s palčevino preprežene sode. Zidarji hitijo popravljati strehe, kmetje iščejo in spravljajo po grapah razneseno koruzno slamo, drugi vozarijo skupaj polomljeno drevje; žalostno je vse, kamor se oziraš pod sivim Čavnom.

Tudi od tod jo nameravajo nekateri pobrisati, pa ne v Ameriko, ampak za onimi 6 družinami, ki so se pred malo leti iz Gojaške občine preselile na Dolensko.

Tukaj je ubozemu kmetu težavno bivati, tla so nehvaležna in na naših pašnikih si ne more živinoreja toliko opomoti, da bi se zamogla izmolzena zemljišča sé zadostnim gnojenjem popraviti in okrepiti. Zraven tega pa leto za letom burja hudo škoduje. Naši poljedelci so jako marljivi in se zelo trudijo, a pri tako neugodnih razmerah, kakoršne nas tukaj zavirajo in tlačijo, je le prav malo uspeha.

Vsled tega so tudi večji posestniki opešali, da ne morejo pri najboljši volji lotiti se večjih, pravičnih poljedelskih del na svojih zemljiščih. Drugače so celo zimo njive prekopavali, zemljo navažali in tako denarjem mnogo zaslužka dajali. Pri sedanjih slabih letinah morajo zadovoljni biti, da opravljajo najnujnejša dela. S kratka, vse gre pri nas rakov pot.

Pri vsem tem pa se naša mladina, — da si z mehkim trebulom — ne naha radovati. Posebno v Batujah in v Selu so večkrat javni plesi in če tudi županstvo dovoljenje odreka, se nikdo za to ne zmeni. Mari res nema županstvo nobene oblasti in moči, da bi se takim samovoljnostim ustavilo?

Pretekli dve nedelji so se tudi sukali, da je bilo kaj, menda sé županstvenim dovoljenjem; prvo nedeljo v Selu, zadnjo v Batujah in to na navadnih plesiščih pod milim nebom, akopram je bilo obe nedelji mrzlo vreme in je posebno zadnjo nedeljo burja prav pošteno brila. Mladina se je sukala in potila, v prenehljajih pa se razhlajevala. Tako si je menda v starodavnih časih spartanska mladina vtrjevala život zoper škodljive zvonanje uplive. K čemu je neki v občinskem redu tisti paragraf, kateri govori o policiji zastran zdravja?

Z Livka nad Kobaridom 8. okt. (Izv. dop.)

Prav zares, da zavidamo naše bližnje sosedé, beneške Slovence, ker jih italijanska vlada tako izdatno podpira pri izdelavanji njihovih cest. Leto za letom si delajo nove ceste in spravljajo v priležno zvezo posamezne veče in manjše vasi; tamošnja vlada odločno zahteva, da se povsod narejajo pravilno izpeljane občinske ceste, a ona doplačuje tudi v ta namen tretjino dotičnih stroškov. Za to se ponašajo povsod v Italiji z najlepšimi občinskimi cestami. Tudi do naše vasi bode kmalo dognana cesta, katera drži od Cividada skozi Savonje, Gabrovico, Čeplesišče do avstrijske meje proti Livku. Delo napreduje naglo; še ne celó pol avstrijske milje, pa bode do državne meje dognano in tako bode naša občina brže s Čividandom in Vidmom v zvezi, nego z državno cesto avstrijsko, dasiravno nam ne more nikdo očitati, da roke križem držimo ter gledamo, kako drugod po Tolminskem ceste delajo. Ne, za Boga! tudi mi delamo svojo občinsko cesto proti Iderskem uže več let in opravljamo od leta 1871 naprej vsako leto po 50—100 odstotne doklade v službah samo za ta namen. Tudi cestni odbor nam je nekoliko na pomoč priskočil, ko nam je sé stroškom 1200 gl. napravil most čez Globoščak. Zdaj je pa še vprašanje, kdo nam pomaga izdelati dolg kos ceste od Livške meje do državne ceste v katastru Iderske občine? kdo odkupi v ta namen potrebna zemljišča? Postava pravi, da ima vsaka občina občinske ceste v svojih mejah delati in vzdrževati. Ali Iderska občina se odločno brani, kar koli za to cesto pripomaga, dasiravno segajo zemljišča, senožeta, gozdi tamkajšnjih občanarjev do naše meje in bi jim bila tedaj cesta očividno koristna. Strošek je zares velik, pa tudi trma je velika. Neka vzajemnost mora biti v takih obče koristnih stvarih, — če ne, morejo zaostajati. Kaj nam pomagajo ves naš trud, vse naše dosedanje žrtve, če nam deželna ali okrajna oblast s postavnimi sredstvi k temu ne pripomore, da se izdela začeta cesta, tudi po Idrskih zemljiščih do

državne ceste. Mi smo pripravljeni po svojih močeh sodelovati, a plačevati više ne moremo in vsega sami dodelati tudi ne. Saj je naša občina vendar obširna ter ima še precej obilne poljske in živinorejske pridelke; pa nema nobenega voznika za kupčijo in vse na hrbtu prenašati, je živinsko delo.

Kmetje so torej prav primorani, mesto da bi se kmetijstva držali ter v njem napredovali — po širokem svetu kupčevati — s trebuhom za kruhom.

V Trstu, 3. oktobra*. (Izv. dop.). (Vreme. — Sezona. — Gledišče in druge zabave. — Šole. — Dober svet slovenskim mladencem. — Razstava umetnosti. — Slovanska muza v Trstu? — General Fadejev v Trstu. — Starine pri sv. Joštu. — Ženska strast. — Hitrokradci. — Nenavadna tatvina. — 8 milijonov za ogersko ustajo. — Kedo se smeje.) — Po hudi vročini še v začetku septembra smo prestopili v jesen, ki je koj začela z mrazom in nas pahnila iz enega ekstreme v drugi, kar smo še posebno občutili mi Tržačani po naši zvesti prijateljici burji, ki nam je uže poslala prvi več dni trajajoč pozdrav. Od nedelje sem imamo lepe dneve, začelo je tako zvano babje poletje — najlepši čas za izlete, katere prav pridno delajo naši Tržačanje posebno v bližnji istrska mesta, kder je rujno vince prav po ceni in vožnja po morji tudi tako malo stane, da se človek z enim goldinarjem vozi in en liter najboljšega Istrana popije in kako malenkost pojužna. — Tako cenega in lepega kratkočasa pač nima kmalo kako mesto.

Z hladnim vremenom začela pa je tudi v Trstu sezona; vračajo se družine, ki so bile na hladu, vrnili so se dijaci, gledišča so vsa odprta in došlo je letos prav dosti izvrstnih dramatičnih in pevskih moči mej nas, tako da se bode gospoda prav dobro zabavala čez zimo za svoj denar. — Moram pa precej opomniti, da mora v Trstu človek, ki hoče uživati krasote muz, res "gospod" biti, kajti opera stane 2 gl. za samca, ki hoče v parteru stati; kdor pa ima le kaj družine, ne posuši jo izpod 10—20 gl. na večer. — Opereta v "Armonia" je nekaj ceneje, pa ne dosti, prav tako komedija. Sledeče nam podajajo tržaška gledišča. Veliko komunalno gledišče opero z dvema primadonama evropske veljave, predstavlja se zdaj "Mefisto", ki pa se ne dopada posebno; v kratkem pridejo na vrsto "Hugenotti"; Armonia — opere francoske, izvrstna družba Moynadier; "Sala r'lotto" slavno francosko društvo Deschamps — fine solonske igre; — "Filodrammatico" — italijansko društvo Dondini — italijanska komedija; v poletnem gledišču francosko gimnastično društvo Doublie. V "filodrammatico" se bode 6. t. m. produciral celotna prva grška dramatična družba; vse jezike imamo torej priliko slišati v naših glediščih, le slovenskega ne in vendar..... Kaj bi bilo, ko bi napravilo enkrat ljubljansko dram. društvo en izlet sem v Trst? — Vse to brez drugih mnogih veselje ponuja nam Trst zdaj v tako slabih časih, in po tem naj morala ne peša!

Začele so v Trstu tudi šole; omeniti pa hočem posebno na novo ustanovljenih šol. Odprla se je te dni slovesno po ranjem Revoltellu ustanovljena viša šola za trgovce in pa po baronu Morpurgu ustanovljena ljudska šola. — Kar se tiče trgovskega poduka je v Trstu posebno dobro preskrbljeno, tukaj je več privatnih institutov za bodoče trgovce, po tem je akademija in viša šola za trgovske in nautične vede in za službe agente so nedeljski in večerni poduki za vse trgovske vede in za jezike. Mladenc, ki se hoče trgovstvu posvetiti, ima tukaj mnogo prilike; a treba mu je dobre volje in pa trdnega značaja, kajti tukaj ima mladina tudi dosti prilike, naučiti se slabega vedenja. Otrci bogatih staršev se tukaj večinoma pokazijo; mej tem ko revni hribovci dobro napredujejo. — Zatorej ne bi bilo slabo, ko bi si mnogi naši talentirani mladenci kmečkih staršev iz slovenskih pokrajin, ki se posebno lahko učé jezikov, izvolili trgovski stan ter po doveršenih srednjih šolah na domačih gimnazijah prišli sem v Trst na trgovsko višo šolo. Tukaj je za revne dijake dobili zadosti inštrukcij in pa ceno hrano in stanovanje, omikanemu trgovcu pa je odprt ves svet, posebno če zna več jezikov in dobrih služeb takim ljudem celo zdaj v prav slabih časih ne manjka.

V Revoltellovej palači imamo zdaj razstavo izdelkov umetnosti, vidijo se tam dela odličnih slikarjev in kiparjev italijanskih in nemških in vredno je, da tujec gré pogledati galerijo umetnosti. Muze se torej zadosti časté — a slovanska muza, kje si? — Naša tržaška čitalnica ne kaže še prav nobenega gibanja, in še rojanska, sicer jako delavna, je omolknila nekaj časa sem. — A sliši se, da bode zadnja tudi kmalo začela in odprla sezono z besedo v Lavričev spomin. Delajo se nekda uže priprave za to besedo, ki obeča tukajšnjim Slovincem lep večer.

Iz Crnogore so došli 4 ruski doktorji v Trst in se precej odpeljali na Rusko; z njimi došel je tudi mlad Anglež opravljen po črnogorsko, ki pa se baje vrne mej črnogorske sokole. —

Denes došel je iz Dunaja znani ruski general Fadejev, ki bode odšel s prvim parnikom v Cetinje.

* Zakasnjeno; smo prejeli še le v saboto.

Bil je ta general zadnji čas v Belgradu in na Dunaji in kakor sem slišal iz dobrega vira, ima pri knjezu Nikitu posebno misijo zadevajočo porazum mej Rusko, Srbsko in Crnogoro in najbrže tudi Grško. — Bliža se torej čas, ko plane vse križem čez Turke.

Pri sv. Juštu našli so, ko so kapelico sv. Jušta popravljali, za zidom 2 zastavi, eno posvečeno sv. Joštu, drugo pa sv. Kajetenu; na obeh se nahaja letna številka 1745.

Sklepam s kroniko skandalov in tatvin. — Te dni ste se na glavnem trgu sprejeli 2 kuharici vratočiči se iz "placa"; — praskale in lasale ste se dober četrtr ure kakor dve furiji, dokler je ena onemogla in jo je druga še z nogami teptala. Urok je bil ljubi. Polno ljudi je obkolilo ti dve gladiatorki in se paslo nad skandalom. Nij gršega od ženske strasti — brrrr! —

Takozvani "borsatuoli" (hitrokradci) so zdaj prenesli svoj glavni stan na zelenjadni trg; vsak dan tam zmanjka po več mošenj, verig, ur itd. V Trstu se morajo varovati posebno tujci vsake gnječe, ker gnječa je pravi element za one dolgoprste. — Oni teden je bilo vkrađenih iz ene ameriške ladje 47 sodčkov petrolija in policija še danes ne vé, kam so prišli. — Tatvina v takem "štilu" je vendar kaj nenavadnega.

Še nekaj naj vam naznam, kar vam morda dozdaj še nij bilo poznano. — Na Ogrskem našli so društvo, ki je ponarejalo ogrske desetice in dvajsetice; notranja vrednost tega denara je prav tako visoka, kakor ona državnega denara; samo tisek okolo grba je nekoliko drugačen. To društvo je nekda izdalo 100 milijonov dvajsetic, katere so je stale 12 milijonov gold.; torej je društvo profitiralo pri tej kupčiji 8 milijonov gold. — Na sled tej kupčiji je nekda prišel nek dunajski policijski komisar. Gospodje, ki so to kupčijo delali, slutili so nevarnost in so jo hoteli pobrisati na Turško. Policija zasačila jih je v Oseku na Slavonskem ter jih denila pod ključ. — Onih ponarejenih dvajsetic ne pozna nihče, kedor ni na-nje posebno opozorjen, a c. k. denarnice jih ne jemlje. Kaj se vse na Ogrskem ne godi! Morda so pa Ogrji potrebovali onih milijonov za revolucijo in vojno proti Ruski, katero so hoteli napovedati na svojo roko. — Pisal sem uže enkrat članek za Soto z naslovom: "quem deus perdere vult, dementat", nočem torej več dokazovati, da so Madjari zreli za....

Politični pregled.

Državni zbor je za nekoliko časa odložil razpravo o reformi davkov in pride na vrsto razgovor o nagodbi, ker želite obe vladi, da bi se ta velevažna zadeva še v tekočem letu rešila. Pa pojde težko.

Na Ogrskem preiskuje policija hiše in zapira sumljive ljudi zaradi znane protiruske zarote. Zasačili so tudi zopet in zaplenili mnogo orožja. Poslanec Helfy, kateri se je nekda deležil zarote, je pod policijskim nadzorstvom. Polk Gruber je dobil ukaz iz Olmuca iti v Sedmograško.

V Moskvi so nihilisti po uličnih oglih prilepili plakate, v katerih pripisujejo ruske vojne nezgode nevednosti poveljnikov in despotizmu, kateri čisto prezira javno mnenje. Zaprli so mnogo nemirnežev.

Srbska vlada je z rumunsko sklenila vojno zvezo. Vsak čas se pričakuje, da stopi v vojno tudi srbska, na turški meji nastavljen armada.

Rumunski knez se je te dni v Poradinu razgovarjal z ministrom Bratianom; on ne mara sklicati zbornice, dokler se ne bo mogla ponasati njegova vojska s kakim velikim uspehom.

Nemška vlada je v posebnem pismu ostro posvarila Porto, naj resno spoštuje humanitarna načela. To pismo sicer naravnost ne žuga, sklepa pa vendar z besedami, da nemška vlada ne bi mogla molčati in indiferentno gledati, kako se taka načela lomijo.

Na Francoskem nadaljuje še vedno najstrastnejša volitvena agitacija. Za dva dni se začne volitve, katerih izid utegne velikansk vpliv imeti ne samo na prihodnjo osodo Francije, ampak tudi na politiko vseh drugih evropskih držav.

Francoski budget za l. 1878 bode kazal 21½ milijonov preostanka dohodkov.

Italijanski parlament bode nekda sklican 10. ali 12. novembra. Ital. minister za notranjo opravila je razposlal vsem prefektom okrožnico, naj s posebno skrbjo opazujejo splošno vznemir-

jenje med delavci, katero pospešuje v zadnjem času neka internacionalna propaganda in je še huje vzbujajo francoske homatije. V prospeh tega vznemirjenja se tiskajo v Švajci revolucionarni plakati in se skrivaj širijo po Italiji.

Italija utrjuje nekda svojo mejo ob Francoskej. Obmejni forti dobivajo nove kanone.

Razne vesti.

Občni zbor Sloge v Dornbergu. Opozorjemo na občni zbor "Sloge", ki bo prih. nedeljo 14. t. m. popoldne v prostorih dornberške čitalnice.

Prevzvišeni nadškof bode delil sakrament sv. birme po sledečem redu: V saboto 13. okt. v Opatčeslu, v nedeljo 14. v Devinu, v ponedeljek 15. v Zgoniku, v torek 16. in sredo 17. v Komnu, v četrtek 18. v Rihenbergu predpopoldne, popoldne pa v Dornbergu.

Rojanska čitalnica napravi v nedeljo 14. oktobra besedo s tombolo in igro "Uskok". Ker se prične s tem zimsko sezono, vabi vse ude in rodoljube, da se obilo udeležo; po igri bo še večerna zabava kaj zanimiva.

ODBOR.

Tatvina. Minolo saboto po noči so nepoznani tatovi vlomili v zaprt hram g. Bortolomeja v Solkanu ter iz dveh zabitih zabojev odnesli mnogo obleke. Zima se bliža in postopaci morajo biti tudi oblečeni tako ali tako!

Gledališče. Potovalno telovadno društvo iz Pariza se bode produciral prihodnji ponedeljek, torek in sredo v goriškem gledališču.

Nesreča. Nek tukajšnji trgovec prejel je to dni pismo od svojega trg. potovalca iz Dunaja, v katerem mu piše, da, ker ga je nesreča zadela dobili pri zadnjem srečanju 150.000 gl., ne bode ga več kakor do zdaj obiskal kot trgovski potovalec, nego kot — kapitalist. Kaj ne, da je velika ta nesreča?

Požar. V St. Lovrencu pri Biljani v Brdih je v sredo 10. tek. meseca nastal požar v hiši znanega posestnika A. Jakončiča in je v malem času vpepelil del hiše, gospodarska poslopja z mnogim blagom in živino vred in še, hlev sosednega posestnika. Škoda je velika.

Varujte se sleparjev! Neka družba potepinov peča se v Gorici uže dalje časa se sleparsko igro, pri kateri rabijo tri naprstnike (fingerate) in eno majhno kroglo iz papirja ali kruha, katero devajo pod ta ali uni naprstnik.

Ti sleparji igrajo večidel po krčmah in žganjarijah med seboj ter kažejo nalašč velike zgube, da privabijo k deležbi nevedne gledavce. Kdor se da zapeljati, dobiva nekoliko časa, dokler ga sreča in pogostoma ponujata pijaca ne omamita. Kedar je pa uže dobro razdražen, se sreča kar naenkrat preobrne — in kmal je revež na suhem. Malopridni udje te sleparske družbe so bili uže večkrat v sodnijski preiskavi in tudi kaznovani, in ker so po mestu od policije povsod preganjeni in v svojih zbirališčih zalezovani in motjeni, iščejo si zdaj ugodnejših priložnosti ter obiskujejo vse somnje in cerkvene shode po deželi, — saj ni nič prijetnejše, nego igraje denar služiti in kaj to de, če se dobro opehari neumni "škla f"?

Komisije za uravnavo zemljiških knjig so prejele od vis. ministerstva povelje, da imajo za letos svoje delo prenehati, ker je dotični fond izprazen. Tako, le podvizajte počivati, da pridejo naša poslasta na boben, predno bomo mogli okusiti korist novih zemljiških knjig, po katerih spenjamo uže toliko let svoje nade!

Nova šola. Goriški mestni zastop je ustanovil za občinska oddelka Rozental in Stara Gora novo ljudsko šolo. Učiteljska služba 1. plačne vrste s prostim stanovanjem je razpisana. Zahteva se popolno znanje italijanskega in slovenskega jezika.

Kamil Sivor slavno znan violinist, kateri je sé svojo umetnostjo uže pred 13 leti v Trstu in v Gorici poslušavce očaral, vrača se iz dolzega potovanja v svojo lepo domovino Italijo in se ustavi prilčno tudi v Gorici, kder se bo 8. novembra v gledališču produciral; spremlja ga znan ogerski pianist Rafael Joseffy, Listz-ov učenec.

Domovinska postava. V seji 9. oktobra je naš državni poslanec grof Coronini v imenu peticijskega odseka poročal o peticiji goriškega dež. odbora za preuredbo §. 5. domovinske postave od 3. decembra 1863. Zbornica je sklenila: "Peticijska odstopi cesarski vladi v presojo in z vabilom, da natančno pretresa vprašanje, ali je naše sedanje postavodajstvo o domovni pravici sploh potrebno kakere reforme."

O tem o svojem času kaj več.

Gospodarske stvari.

Iz odbora se je kmetijskega društva v Gorici dne 8. oktobra.

Predsednik naznanja, da je odsek za živinorejo posvetoval se o porabi letošnje subvencije za govedorejo ter stavi predlog, da se odloči 1000 gl. za nakup švajcarskega „Friburškega“ plemena in 1000 gl. za nakup Belanskega plemena; prvo pleme namenjeno za požahnevanje furlanske, drugo kakor do sedaj, pa govede po hribovskih krajih dežele.

Odbor pritrdi predlogu in zbere se gosp. župan Mašera iz Livka, da gre v Belansko dolino, da ondot nakupi potrebno število mladih bikov; za nakup Friburških bikov pa se določi, da se piše v Videm, kder redé čisto pleme in da se kje poda posebna komisija, ktera ima zbrati dotične živali.

Ob enem se naprosi predsedništvo, da nemudoma razpošlje na vsa županstva poziv do živinorejcev, da se oglašé za bike.

Predsednik poroča o povojnem uspehu začasnega kurza o kletarstvu, kterege se je vdeležilo nad 60 slovenskih in nad 36 italijanskih kmetovalcev, ter se opravičuje, da je 100 gl. več, kakor je bilo odločeno, porabil za razdelitev podpor tem slušateljem, kar odbor radostno odobri.

Prav tako naznanja, da je naprosil prof. Povšeta, da je šel ogledat v imenu društva veliko živinsko razstavo v Celovec in da je podal predsedništvu obširno poročilo o razstavi in temeljite nasvete posebno za prihodnost o nakupovanju Belanske plemenske živine, ktero, kakor je bilo prav po njegovem predlogu sklenjeno, uže par let kupujemo za požahnevanje Tolminske govede, gorko priporoča za nadaljno porabo pri zboljševanju govedoreje. Prav tako priporoča Jezersko in Ugoviško ovčje pleme. Po predlogu predsednika odbor izrazuje zahvalo omenjenemu poročevalcu.

Sprejme se na znanje dopis kmet. ministerstva, ktero hrani 1300 gl. pripravljenih za podporo kmetijskih ljudskih kurzov na ljudskih šolah.

Po predlogu g. Povšeta se naroči predsedništvu, da izbere 7 udov za poseben odsek in sicer 5 posestnikov, 1 zemljemerca in 1 pravnik ali jurista, da pretresa načrt postave za zlozbo zemljišč in izrazi mnenje o tej silno važnej stvari, ktero namerava vlada vpeljati za vse dežele, ter da stavijo temeljite nasvete in opazke, kakor treba z ozirom na gospodarske razmere naše dežele, ktera je gotovo zelo različna od drugih dežel v naši državi.

Tržno sporočilo firme Jos. Pipan et Comp. v Trstu dné 1. okt. 1877.

Vojna in pa neodločna politika velevlasti, posebno pa Avstrije, tlači kot mora vso trgovino; valute sicer padajo in niso prav nič poskočile v prešlem mesecu, a valutam noče slediti tudi blago, kar kaže, da nij pravega zaupanja. — Tudi papirje bi radi nekateri borsijanci porinili na kviško, pa vidi se, da je vse le prisiljeno, če kak dan papirji kaj malega porasto, kmalo se zopet pomaknejo kurzi nazaj.

Tako stanje ne daje nobene solidne podlage za špekulacijo; ker pa je skoro ves svet prepričan, da se to stanje ne bode zboljšalo tako hitro in da je zastoj čakati, dohajati so začele už v prešlem mesecu zdatne naročbe in ta mesec obeča jako živahno poslovanje, vsled česar vtegnejo v teku meseca tudi kake cene poskočiti. — Posebno pa je začela močna trgovina s petrolijem, katerega je šlo iz Trsta v notranje kraje v prešlem mesecu 27.000 sodčkov, nad polovico več, nego v septembru lanskega leta. — Tržaški importerji imajo zaslugo, da se kupčija s petrolijem od leta do leta množi, ki izvrstno konkurirajo se severonemškimi lukami.

Kava — še precej iskano blago se vzdržuje pri trdnih, stalnih cenah in vtegne brže porasti, nego pašti, posebno pa nizke sorte, mej tem, ko vtegnejo cene visokih sort nepremaknene ostati. — Rio nižje baže velja od gl. 99 do 102, srednje od gl. 103 do 106, fine od gl. 107 do 109, najfinejše od gl. 110 do 112, najfinejše zbrane (elekt.) od gl. 114 do 117. — Bahia od gl. 98 do 103, St. Domingo gl. 113, Java od gl. 122 do 130, Malabar native srednja od gl. 114 do 116, fina in najfinejša gl. 119 do 122. Malabar plant fina od gl. 138 do 144, najfinejša od gl. 146 do 152, Ceylon native fina in najfinejša od gl. 117 do 121, Ceylon plant srednja od gl. 140 do 146, najfinejša od gl. 148 do 155, Ceylon solza (Perl) gl. 156, Moka zbrana od gl. 132 do 136.

Sladkor — se zdaj vzdržuje pri srednjih cenah, pa bode še močno padel; mej tem, ko zdaj stane sladkor I. baže v vrečah po gl. 40, kupuje se za november, december po gl. 35, in še ceneje; to je torej znamenje, da vtegnemo imeti letos sladkor po prav nizke ceni. — Denes velja sladkor v vrečah I. gl. 40, II. gl. 38, III. gl. 36 1/2.

Olje oljkino. — Ker se je tega blaga prav mnogo izvozilo na Angleško in v Rusijo, so se izpraznile naše zaloge; poslala so tudi dovažanja prav red-

ka in oljka se je nekda prav slabo obnesla; vse to je uplivalo, da so cene olja prav močno poskočile in da nij verjeti na njih znižanje.

Denes velja dalmatinsko in istersko jedilno olje gl. 56 1/2, lepo čisto jedilno Lecce od gl. 56 do 57 1/2, najfinejše jedilno Lecce od gl. 58 1/2 do 61, Corfu od gl. 54 do 62, fino namizno Mte. St. Angelo od gl. 69 do 71, finejše od gl. 72 do 73, najfinejše glod. 74, francosko Aix od gl. 75 do 76, bombažovo olje Bristol I. od gl. 48 do 49, navadno gl. 46, ribje olje hamburško (3 krone) od gl. 74 do 78, laneno angleško od gl. 44 do 45, terpent. olje francosko od gl. 75 do 80.

Sadje — novo dohaja počasi in so njega cene še precej nizke, edino fige v venci so neprimerno visoke v ceni, ker je to sadje letos slabo rodilo glede količosti in kakovosti. — Tudi mandelji se še vedno po visokih, rastočih cenah prodajajo. Novi rožici I. gl. 10, stari od gl. 7 1/2 do 8, rozine sultanina I. gl. 31 1/2, II. 27 1/2, grozdice (uva passa) Zante I. gl. 24, mandelji od gl. 99 do 104, fige v venci Kalamata gl. 25, fige v sodčkih dalmatinske gl. 13, pulješke gl. 15.

Vse te cene razumijo se za 100 K. v tuk. magazinu, na 3 mes., ali pa za točno plačilo z odbitkom 2%.

Riž — italijanski je nekoliko v ceni padel, mej tem ko se angleške baže vzdržujejo pri starih cenah in celo silijo na kviško. — Italijanski riž velja po kakovosti od gl. 20. — do 25. —, Ranagoon I. (angleški) gl. 18 1/2, Rangeon II. gl. 17. —.

Mast. — Bodisi mast, kakor tudi špeh, oboje blago je zdaj tako po ceni, da bi konsumenti, ki bi se zdaj preskrbeli, potrebsčino za več časa, vtegnili brže vdobiti, nego pa zgubiti, kajti neverjetno je, da bi se cene temu blagu še kaj znižale. Špeh ameriški v zabojih po 14—16 kosov velja gl. 56. —, po 16—18 kosov gl. 54 1/2 in po 18—21 kosov gl. 53 1/2, mast Bancroft v sodih gl. 63. —, Wilcox gl. 61 1/2, loj dalmatinski 52. —, tržaški gl. 54. —.

Pridelki. — Maslo se prodaja po lepih cenah, za nov fežol pa niso še narejne cene; lep rudeč fežol prodal se je za oktober-november po gl. 10 1/4 in po tem kupu so še kupci. — Fežol cukrenec (koks) velja gl. 13 1/2 do gl. 14. —, bel dolg gl. 12. —, kratak 11 1/2, rudeč (bokin) gl. 11 1/2, mandoloni 12. —, rudeč gl. 10 1/4, rudeč temen gl. 9 1/2, rumen kanarček gl. 13. —, zelen dolg gl. 11 1/2, zelen kratak gl. 11. —, mešan gl. 8 1/2 do gl. 9. —; vse te cene pa še niso stalne. — Maslo se prodaja po gl. 93. — do gl. 95. —. Cene se razumejo za 100 K. v tuk. magazinu.

Žito — je ostalo skoro brez spremembe. — Koruza se vzdržuje pri ceni od gl. 5.65 do gl. 5.90 funtov 116 na tuk. kolodvoru; ogerska nova pšenica velja gl. 13. — 100 K. in ruska Taganrog in Odesa stara pa gl. 14. — do gl. 14 1/4. — Iz Oggerskega se izvažajo velikanske množine čez Trst na Angleško in nekoliko tudi na Francosko, vsled česar nij misliti na nizke cene, pač pa je mogoče, da pšenica in turšica še nekoliko porastó in bi bila uže porastla, ko ne bi bila valuta tako nizka.

Poslanica.

IZ GORJANSKEGA na Krasu. Gospod dopisnik iz Gorjanskega v 35. šte. Vašega cenjenega lista razgláša strašne nepostavnosti in krivice, ktere so se siromakom pod mojim županovanjem godile, in ktere je dopisnik z nekako zadovoljnostjo popisal in s „črnim na belem“ dokazal, kakor da bi bil nar vetjega hudodelnika zasledil in ovadil!

Ker nij res, da mi je gospod dr. Lunardelli 30 gld. podaril, ktere naj mej reveže razdelim, in ker nij tudi to res, da me je ovi gospod kedaj vprašal, ali se je denar razdelil mej sirote, kakor je on ukazal, prisiljen sem soditi, da nij gospod dopisnik se svojim dopisom družega nameraval, kakor javno pokazati, kako zamore tudi on mene grditi in obrekovati, kar pa nikomur ne koristi in tudi nikogar ne zanima. Radi tega naj gosp. dopisnik v bodoče rajše v svoji hiši pometa, nego mene po časniku črniti in obrekovati, in svet z neresnicami prevarjati.

JANEZ PIPAN, bivši župan.*)

*) Za tako dopise ne sprejema uredništvo druge odgovornosti, nego ono, katero mu postava nalaga.

Listnica uredništva: Gosp. L. in tovaršem iz Č. — Prosimo prav lepo, pustite nas z osebnostmi pri miru! V Soči ne damo nikomur več prostora, da bi netil domače prepire.

Gosp. J. C. v Rihenbergu: Anonimnih dopisov ne sprejemamo od nikogar. Sicer pa nismo v dopisu, proti kateremu je Vaša filipika obrnjena, nič razžaljivega ali celó nedostojnega zapazili.

Razglas.

Občina Šturija proda dne 31. oktobra t. l. svojo hišo, šte. 28. in kar k njej pripada: vrt, borjač. 3 hlevi, senožet, polovica gozdne pravice in hišica „Kapela“ šte. 103 istemu,

ki nad 4000 gl. najviši znesek ponudi in sicer po pogojih, katere se lahko nadrobno pozvedo pri županstvu. Ta hiša je na kraji za vsakoršno podvzetje pripravnem in primernem. Ponudbe naj se pismeno oddajajo do dne 30. oktobra t. l. pri podpisnem županstvu.

ŽUPANSTVO V ŠTURII

dne 6. oktobra 1877.

Defranceschi, župan.

Zvezki za pisne vaje v ljudskih šolah.

Z ozirom na to, da so sev preteklem šolskem letu zares z izvrstnim uspehom rabili novi zvezki za vaje v pisanji, katere je potrdilo visoko c. k. dež. šolsko svetovalstvo goriško za rabo na ljudskih šolah, napravila se je za šolsko leto 1877—78 zopet velika množina takih zvezkov šte. 1 in 2.

Prodajajo jih bukvarji: Dase — Henrik Fillak — in Wokulat na Travniku po 1 gl. 25 kr. sto, na drobno pa ne nad poldrugi krajcar vsak zvezek.

Učiteljska služba

na enorazrednici v Iurkloštru (Gairah, Post Tüfer, Steiermark) z letno plačo 600 gold., kvin-kvenalno prilogo, — iz okrajn. šolsk. zaklada, — (kterim zavoljo nekolike tesnosti naturalnega stanovanja dodamo še 4 kubične metre drv za kurjavo), razpisana je do 20. oktobra t. l.

Prosivci slovenskega i nemškega jezika zmožni oglašé naj se pri

krajnem šolsk. odboru v Iurkloštru.

Naznanilo.

Podpisani kupujejo šinak ali roj (zmljet v prah) po prav dobri ceni in plačujejo točno. Kedor ima kaj tega blaga na prodaj, naj pismeno naznani ceno in množino

Jos. Pipan & Comp. v Trstu.

Naznanilo.

Dne 26. septembra, 12. in 27. oktobra t. l. se bo po potu eksekutivne dražbe prodajalo manufakturno blago zadolžene mase A. Rasatti-jeve nasproti škofije v Gorici. Predmet dražbe je raznovrstno blago za možke in ženske jesenske in zimske obleke.

Ker so klicne cene prav nizko postavljene, je to jako ugodna prilika za vsakega, ki se hoče za jesen ali zimo z dobro obleko preskrbeti.

V Gorici 23. sept. 1877.

Oskrbništvo zadolžene mase A. Rasatti-jeve.